

*Жук Наталія Анатоліївна,
психолог відділення психологічного
забезпечення відділу кадрового забезпечення
Національної академії внутрішніх справ*

ПСИХОЛОГО–ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬО- ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СИСТЕМИ МВС

Сучасний розвиток навчальних закладів системи МВС України обумовлюється станом розвитку української державності, соціально-економічними і політичними перетвореннями. На перше місце виходять пріоритети зміни системи дійсних орієнтацій, зростають вимоги до професійної та особистісної підготовки, вихованості та ставлення працівників МВС до своєї службової діяльності. Виникає нагальна потреба в реорганізації та вдосконаленні навчально-виховного процесу, системи виховної роботи у вищих навчальних закладах МВС України.

Для цілеспрямованого формування соціально-професійної зрілості курсантів вищих навчальних закладів МВС України необхідно створювати відповідні умови, серед яких провідними є психолого-педагогічні та методичні [5, с. 40].

Проблему навчання та виховання майбутнього працівника органів внутрішніх справ вивчали: А. Буданов, І. Горлинський, А. Грішин, Г. Дубова, І. Колонтаєвський, А. Коблікова, В. Кукушина, А. Столяренко тощо.

Останніми роками чимало науково-педагогічних працівників відомчих навчальних закладів МВС України (Д. Александров, В. Барко, Г. Запорожцева, О. Левенець, М. Логачов, О. Іванова, Ю. Ірхін, М. Клімов, О. Конуп, О. Корнев, В. Медведєв, О. Цільмак, Г. Яворська, Н. Ярема, О. Ярмиш) намагалися визначити модельні характеристики випускників спеціальних навчальних закладів, здатних успішно виконувати посадові обов'язки, дослідити вимоги професії до працівників [1, с. 246].

Сучасна українська концепція освітнього процесу формується на діяльнісному підході, відповідно до нього механізмом засвоєння соціального досвіду виступає інтеріоризація, тобто перетворення структури предметної діяльності в структуру внутрішнього плану свідомості. Це означає, що навчання та виховання і розвиток особистості реалізуються в діяльності і через діяльність. У реальних

умовах конкретного навчального закладу курсанти включені до оперативно-службової, навчальної, суспільної, спортивної та деяких інших видів діяльності, які здійснюють певний виховний вплив на особистість майбутнього правоохоронця, спонукаючи його розвивати, вдосконалювати або формувати необхідні якості. Але, щоб вплив мав цілеспрямований характер, необхідно кожному виду діяльності надавати виховного характеру [2, с. 210].

Основною метою навчання майбутнього поліцейського має бути: вироблення розуміння життєвої важливості загальної і поліцейської моралі, установка на вироблення моральної самосвідомості, вироблення стимулів подальшого морального розвитку, формування моральної стійкості тощо. Єдність цих цілей слугує основою для продуктивного зіставлення педагогічних систем морального виховання майбутніх поліцейських у процесі професійної підготовки [4, 48].

Освітній процес спрямований на навчання, виховання, розвиток курсантів та побудований таким чином, щоб сприяти ефективному засвоєнню ними знань (правових, соціально-педагогічних, психологічних та ін.), оволодінню уміннями і навичками здійснення соціальної та виховної роботи, формуванню і розвитку професійно значущих рис і якостей особистості.

В Україні забезпечення освітнього процесу здійснюється на чотирьох рівнях: 1) світоглядному (враховується увесь діапазон сформованості ціннісних орієнтацій, соціальних ідеалів і норм); 2) соціологічному (аналізується соціально-культурний стан навчального закладу та можливості корекційного впливу на нього);

3) дидактичному (визначається відповідність змісту, форм, методів і засобів навчання кінцевим і проміжним цілям освіти);

4) психологічному (береться до уваги повний спектр психічних особливостей викладачів і слухачів, що призводить до використання різних за метою, змістом і характером психокорекційних програм розвитку) [2, с. 26].

Особистість досягає професійної компетентності тільки при відповідній мотивації і визначеній професійній спрямованості, продуктивній діяльності та змістовному спілкуванні.

Психолого-педагогічними проблемами на сьогодні є: адаптація курсантів, слухачів до умов навчальної і службової діяльності, сприяння їх професійному та особистісному становленню як висококваліфікованих фахівців, спроможних ефективно вирішувати покладені на них завдання та обов'язки забезпечення поєднання форм і

методів психології та педагогіки з урахуванням індивідуальних особливостей, рівня спеціальних знань, інтелекту та особистого ставлення до навчально-виховного процесу кожного курсанта, слухача.

Саме тому в основу освітнього процесу мають бути покладені принципи гуманізму, демократизму, наступності та спадкоємності поколінь, толерантності. Це підкреслено в Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті [3, с.11].

Навчально-виховний характер будь-якого виду діяльності, в яку буде задіяний майбутній правоохоронець, повинен з'ясувати наскільки нова діяльність спроможна розвивати професійно значущі якості поліцейського, який у неї професійно-виховний потенціал та наскільки педагогічно грамотно обрані цілі, розроблена методика, матеріальне і технічне оснащення тощо.

Список використаних джерел

1. Андрушко Я.С. Психологічні засади навчально-виховного процесу майбутнього правоохоронця за кордоном і в Україні // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2013. - №2. – С. 246-254.

2. Ануфрієв М. І. Вищий заклад освіти МВС України: науково-практичний посіб. / М. І. Ануфрієв, О. М. Бандурка, О. Н. Ярмиш. – Х.: Ун-т внутр. справ, 1999. – 369 с.

3. Про Національну доктрину розвитку освіти. Доктрина. Указ Президента України від 17.04.2002 № 347/2002 // Офіційний вісник України від 03.05.2002 р., № 16, стор. 11.

4. Нурлыбаева Г. К. Обучение профессиональной этике в полицейских ву- зах Европы: монография / Г. К. Нурлыбаева; под ред. В. Я. Кикотя, А. М. Сто- ляренко. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 191 с.

5. Черкашин А. І. Проблема професійно-орієнтованого виховання майбутніх працівників органів внутрішніх справ у педагогічній теорії // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2012. - №3, С.40-48.